

lanijo-Julijsko krajino in drugimi deželami Alpe-Adria, bodisi da je tu nastala bodisi da to območje obravnava. Gre namreč za prostor, ki je po uvodnih besedah Eve Masel stičišče treh jezikovnih in kulturnih sfer in ki torej nudi številne možnosti za preučevanje vprašanj, povezanih z interkulturno družbo. Tako je velika pozornost posvečena delom, ki prinašajo informacije o treh na tem prostoru prisotnih kulturah (italijanski, nemški in slovenski) ali pa obravnavajo njihove medsebojne odnose.

Čeprav bi se najbrž našlo še kakšno zanimivo in koristno delo z obravnavano tematiko, ki ga bibliografija ni zajela, pa je E. Maslovi in J. Strutzu z navedbo več kot 2700 avtorjev (navedenih tudi v imenskem kazalu) z enim ali več deli, na 264 straneh knjige formata 24 x 16,5, uspelo ustvariti izčrpno bibliografijo, ki je hkrati prikaz raziskovalnega dela v zvezi z interkulturnostjo v zadnjem času v različnih, zlasti evropskih državah in torej razkriva večje ali manjše zanimanje posameznih družb za to problematiko. Seveda pa znanstveno-raziskovalno delo ni nujno odraz družbene politike in, obratno, politične odločitve niso vedno sprejete na osnovi preverjenih spoznanj. Veliko število novejših raziskav o vprašanih, povezanih z interkulturnostjo, ki so sicer najbrž velikokrat spodbujene prav s politično idejo o združenih Evropi, kaže na to, da je znanstvenoraziskovalno delo tokrat prehitelo politiko držav, ki se pripravljajo na bivanje v večkulturni družbi. Zato je prav gotovo dobrodošla vsaka pobuda, ki lahko posredno ali neposredno pripomore k oblikovanju novih strategij najvišjih političnih oblasti, ki bi sprožile za novonastajajočo družbo nujne premike v ekonomski, jezikovni, kulturni, šolski in splošni družbeni politiki posameznih družbenih skupnosti. In lahko rečemo, da je pričujoča bibliografija gotovo pomemben korak v tej smeri.

Vesna Gomezel Mikolič

Vera Kržišnik-Bukić: "NARODNOSTNA SESTAVA V OBMEJNEM PROSTORU MED SLOVENIJO IN HRVAŠKO - Statistični kazalci narodnostnega (samo)opredeljevanja in maternega jezika po popisu prebivalstva iz leta 1991 s posebnim poudarkom na Slovencih in Hrvatih". Ljubljana, Inštitut za narodnostna vprašanja, 1997, 138 strani

Publikacija "Narodnostna sestava v obmejnem prostoru med Slovenijo in Hrvaško - Statistični kazalci narodnostnega (samo)opredeljevanja in maternega jezika po popisu prebivalstva iz leta 1991 s posebnim poudarkom na Slovencih in Hrvatih" predstavlja uvodni, prvi zvezek znanstveno-raziskovalnega multidisciplinarnega projekta MEDETNIČNI ODNOSI V OBMEJNEM PROSTORU MED SLOVENIJO IN HRVAŠKO. Avtorica

publikacije je tudi nosilka navedenega projekta, ki ga izvaja raziskovalna skupina slovenskih raziskovalcev na Inštitutu za narodnostna vprašanja ob strokovnem sodelovanju hrvaških kolegov in organizacijsko-tehničnem sodelovanju Inštituta za migracije in narodnosti iz Zagreba.

Sama vsebinska zasnova projekta datira v leti 1992 in 1993 in se navezuje na temeljni znanstveno-raziskovalni in ravno tako multidisciplinarni in mednarodni projekt dr. Vere Kržišnik-Bukić SLOVENCI V PROSTORU NEKDANJE JUGOSLAVIJE IZVEN SLOVENIJE (ki vzporedno še nadalje teče).

V prvem, uvodnem delu publikacije avtorica opredeljuje znanstveni interes za mejna območja in narodnostno tematiko ter temeljne motive za njen nastanek. Poudarja, da so se s prostorskim fenomenom mejja do sedaj v slovenskem prostoru morda največ ukvarjali geografi. Slovenski in hrvaški zgodovinarji so ta prostor obravnavali bolj v sklopu širše narodne zgodovine ali v sklopu regionalnih in lokalnih kronik. Z etnično tematiko na obravnavanem področju so se že tradicionalno, uspešno in najbolj neodvisno od političnih dogajanj in sprememb ukvarjali etnologi. Na področju sociologije je bilo takšnih raziskav znatno manj, vendar je v zadnjem času bilo opravljenih nekaj zelo pomembnih. Avtorica izpostavlja dve, in sicer: magistrsko nalogo Duške Knežević Hočevar "Identiteta in lokalnost. Primer zgornjekolpske doline" in doktorat Borisa Banovca "Etnički identiteti i regionalna pripadnost - primer Istre". Več kot sociologi so se s to tematiko ukvarjali jezikoslovci in sociolingvisti. S pravnega vidika ta prostor še ni bil deležen kake primerjalne analize, a vsaj na nekatera tovrstna vprašanja bo, po mnenju avtorice, poskušala odgovoriti projektno načrtovana naloga.

Nadalje avtorica pojasnjuje zgodovinske okoliščine pojave državne meje med Slovenijo in Hrvaško, opredeljuje popis prebivalstva kot primarni in neizogiben vir pri obravnavi narodnostne problematike, nikakor pa ne edini niti najpomembnejši.

Odločitev za pričujoče določanje mejnega območja - obmejnega pasu izhaja zlasti iz dveh vrst razlogov oziroma motivov. Prvi so vsebinsko-metodološke, drugi raziskovalno-metodološke narave. Eno od osnovnih teoretično-metodoloških izhodišč projekta, da je vsak obmejni pas med dvema državama, tako tudi ta med Slovenijo in Hrvaško, posebne vrste regija, avtorica primerja in utemeljuje z oceno S. B. Jonesa, da je vsaka meja skoraj edinstvena in so zato mnoga posploševanja dvomljive veljave. Poskus definiranja, opredeljevanja obmejnega pasu ostaja nedokončan. Ključnega pomena v obmejnih območjih so interesi prebivalstva, opredeljeni primarno na regionalni ravni. Izbor občinskih teritorialnih upravnno-administrativnih okvirov za analizo obmejnega pasu se opravičuje s pragmatičnostjo, da je občinski prostor statistično zaokroženo obdelan in kot vir raziskovalno dostopen. Kot nesporna stalnica ostaja

le ozemeljska mejna črta med Slovenijo in Hrvaško.

V drugem delu publikacije Slovenci v obmejnih hrvaških občinah avtorica podaja podatke o Slovencih po zadnjih treh popisih prebivalstva in o splošni narodnosti sestavi po zadnjem jugoslovanskem popisu v 17 obmejnih hrvaških občinah, to so: Buje, Buzet, Opatija, Reka - Rijeka, Čabar, Delnice, Vrbovsko,

Duga Resa, Ozalj, Jastrebarsko, Zagreb, Klanjec, Pregrada, Krapina, Ivanec, Varaždin, Čakovec. Tabelarno-kartografska predstavitev slovenskega narodnostnega (samo)opredeljevanja in slovenskega maternega jezika v obravnavanem hrvaškem obmejnem pasu s Slovenijo je podana za vsa naselja v vsaki od zgoraj navedenih občin in podkrepjena z zelo preglednimi zemljevidi, za vsako občino posebej.

V tretjem delu publikacije Hrvati v obmejnih slovenskih občinah so predstavljeni Hrvati po zadnjih treh popisih prebivalstva in splošna narodnostna sestava po zadnjem jugoslovanskem popisu v 18 obmejnih slovenskih občinah, to so: Piran, Izola, Koper, Sežana, Ilirska Bistrica, Cerknica, Ribnica, Kočevje, Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Krško, Brežice, Šmarje pri Jelšah, Ptuj, Ormož, Ljutomer, Lendava. Izola je vključena dodatno kot 18. občina, čeprav ni direktno obmejna, je pa naravno del tega geografskega območja. Tabelarno-kartografska predstavitev hrvaškega (samo)opredeljevanja in hrvaškega maternega jezika v obravnavanem slovenskem obmejnem pasu s Hrvaško, prikazana po občinah in naseljih, je adekvatna predhodnemu prikazu slovenske populacije v hrvaškem obmejnem pasu.

Tabele in karte vsekakor omogočajo tudi nekatere splošne ugotovitve za celotno obravnavano območje, kar je analizirano v četrtem in zadnjem delu publikacije: Primerjalne razsežnosti etničnih dejstev s slovenske in s hrvaške strani mejnega območja.

Na koncu avtorica ponuja smeri neposrednega nadaljnega projektnega raziskovanja. "Zbiranje, selekcija, razvrščanje, predstavljanje, opis in analiza statističnih podatkov, ki se nanašajo na etnična dejstva v obravnavanem prostoru, predstavljajo šele prvo etapo v časovno zaporednih korakih in nižjo stopnjo v kompleksno raziskovalnih metodoloških prijemih". Za drugo fazo poudarja, da je že zbrano precejšnje empirično gradivo, opravljene so terenske raziskave in v pripravi je že drugi zvezek projekta MEDETNIČNI ODNOSI V OBMEJNEM PROSTORU MED SLOVENIJO IN HRVAŠKO, ki naj bi izšel do polovice leta 1998.

Pričujoča publikacija z zbranimi, predstavljenimi in komentiranimi statističnimi podatki, predstavlja pomembno izhodiščno gradivo za nadaljnje terenske in druge raziskave ne samo tekočih projektov na Inštitutu za narodnostna vprašanja, temveč tudi za druge raziskovalne projekte. Publikacija lahko služi kot priložnik pri izvajanju in načrtovanju posameznih dejavnosti različnih državnih organov, družbenih institucij; najbrž pa bo ustregla tudi posameznim interesom, radovednosti, razbijanju kakšnega stereotipa in predsodka.

Karmen Medica